

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marțea, Joi și Sâmbăta.

ABONAMENTUL.

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhiepiscopale, Sibiu, str. măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, strada măcelarilor nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE.

Pentru odată 14 fl., — de douăori 24 fl., — de trei ori 30 fl.
rândul cu litere garmond.

Ce avem să facem?

(Dr. E. B.) Secretul atât de bine tănuț al proiectului de lege despre reformele electorale a eșit deodată la iveală. Organul de publicitate al socialiștilor, ziarul „Népszava” din Budapesta, a tras vâul care acoperea misterul, și acum vede și știe țara și lumea, că ce conține acest proiect de reformă, de însemnătate epocală.

Prima mea impresiune, mărturisesc sincer, a fost plăcută, căci mi-a căzut o peatră de pe inimă, văzând și convingându-mă, că din proiect e cu adevărat abandonată condițiunea fatală a cunoașterii limbii maghiare, în urma căreia milioane dintre cetățenii de altă limbă, — adică nemaghiară, — ar fi fost despoiate de cel mai însemnat drept cetățenesc.

Dar mi-a întunecat numai de-cât sentimentul primei bucurii dispoziția surprinzătoare, la care nu s'a gândit nime, adică sistemul indirect de votare, sistemul decimal, după care cei ce nu știu ceti și scrie, tot câte zece vor putea exercita dreptul de alegere, care însă ar compete în mod egal fiecărui bărbat aducător de jertfe statului, în sânge și avere.

E clar și evident, că dispoziția e luată mai ales în contra noastră, a Românilor, cari, durere, dispunem astăzi de cei mai mulți analfabeți. Să nu ne surprindă însă proiectarea acestei cautele extrem de aspre, căci după cum am arătat cu altă ocaziune, pluralitatea în sine nu era suficientă pentru a ne sparge rândurile, și eu încă atunci presupuseam, că proiectatorii reformelor electorale, sub pretextul „primejdiei naționaliste” de dubioasă valoare, vor recurge la mijloace de și mai mare eficacitate întru asigurarea succesului reformei.

Nu mă surprinde nici consternarea naționalităților, pentru că atunci, când proiectul se pregătește să decimeze păturile largi ale popoarelor, la prima vedere pe seama acestora nu se poate produce alta, decât consternare.

Dar să nu ne lăsăm răpiți de sentimentalism, ori de mânie, care totdeauna a fost rea sfătuitoare, ci să privim drept în fața fantomei de pe care roaia socialistă a tras vâul alb și să ne facem socoteala, că oare nu ne putem lupta și cu fantoma aceasta cu succes?

Antai de toate să fim în curat cu adevărul vecinic, că diavolul nu e atât de negru cum e zugrăvit, și că nime nu mănâncă mâncarea fierbinte, cum se ia dela foc. Să avem deci în vedere, că nu numai noi avem analfabeți; dar mai ales să avem în vedere, că nime nu ne poate constrânge ori condamna, să rămânem analfabeți.

În articolele mele de mai înainte publicate în coloanele acestei foi, — ca și cum presimțeam că ce se pregătește, — am arătat primejdia amenințătoare, dar totodată și mijloacele, cu ajutorul cărora primejdia poate să fie delăturată. Am spus,

că trebuie să organizăm și să inițiem fără nici o ezitare instituția modernă a *instrucțiunii libere*, trebuie să ne apucăm de instruirea adulților, de învățarea analfabeților noștri se știe ceti și scrie, nu numai pentru a acestia să-și câștige dreptul electoral, ci mai ales pentru a să înceteze odată rușinatoare stare de lucruri de a fi noi, după Ruteni, poporul cel mai înapoiat al țării în privința culturii și a înaintării spirituale.

Nu cred, că se află unul între oamenii noștri cu atât de diferite confesiuni politice, zic un singur om cu judecată serioasă, care să nu fie de acord cu mine în aceasta privință, pentru că în fața adevărilor generale, atât de evidente, înceată orice deosebire de păreri.

Dar vorba e, că ce să facem, cum avem să procedăm, pentru a ne putem împlini cu succes aceasta chemare salutară ce ni se impune?

Trăim în zilele ciudate ale surprinderilor și ale destăinuirilor. Un sociolog genial maghiar, domnul *Iászi Oszkár*, destăinuește de es. în numărul de pe Septembrie al revistei „*Huszadik Század*” proiectul ministrului de culte, lucrat de distinsul pedagog *Iancsó Benedek*, despre regularea din partea statului a „*educațiunii libere*”. *Iászi* vede prea în negru proiectul acesta, și constată, că el conține domnie de clase și un nou mijloc de — maghiarizare. Judecând eu însă lucrul mai cu calmitate, nu pot să acceptez părerea eminentului publicist, pentru aceea mai ales, că proiectul îndreptățește, nu numai organele guvernului și pe cei autorități din partea guvernului, ci și confesiunile, societățile private, ba chiar și pe *particulari*, ca se deede instrucțiune adulților. Deci, calea ne rămâne deschisă și nouă. De altă parte însă, când văd că e contemplată facerea instrucției în limba maghiară, trebuie să spun, că se face un lucru de nimica, un lucru, pe care noi folosim mai bine în favor nostru. Lucrul e clar: dacă vin instruiți aceia, cari cunosc limba de instrucție, prin aceasta ne ajungem ipso facto și noi scopul, învățăm și ai noștri se scrie și se cetească. Dacă însă se va încerca se fie instruiți în limba maghiară aceia, cari nu cunosc limba, se face risipă de muncă, și succes nu se va obține.

Noi însă se nu așteptăm mult, să nu esităm, ci să ne folosim de mijloacele cari acum ne stau la dispoziție, și să scoatem poporul nostru din întunecul neștiinței, făcându-l vrednic și capabil de a se lupta pentru însușirea culturii, pentru ajungerea la o stare mai bună materială, și pentru a purta lupta mare dar pacinică întru realizarea aspirațiilor și a intereselor sale îndreptățite.

E deci de datorința întregii societăți române, mai ales a presei noastre, apoi a autorităților bisericești și școlare, a reuniunilor culturale și a fiecăui bun Român, care poartă la inimă cu adevărat binele poporului, să se ocupe serios cu

chestia aceasta de nemărginită importanță și foarte urgentă. Caută toți cei chemați se organizeze pre-tutindenea instituțiunea *educării libere a adulților*, singura cale, pe care putem scăpa de numărul cel mare al analfabeților. În prima linie *preoții și învățătorii* sunt chemați se pună și aci umărul, și se lumineze întâiu poporul despre însemnătatea și posibilitatea lucrului, apoi în seriile lungi de iarnă, precum și în Dumineci și sărbători, în orele de după amiază, când omul dela sat nu are de lucru, iar învățătorul nu are școală, pună-se cu nădejde, învățătorul și preotul, și propună adulților scrisul și cetitul, precum și cunoștințele generale, necesare țărânului, și în două-trei luni de iarnă vor face spor uimitor.

Autoritățile înalte bisericești-școlare, reuniunile culturale, mai ales departămintele „*Asociațiunii*”, pună apoi premii cât de mari pe seama învățătorilor și a preoților, cari în cursul iernei au dat cel mai bun spor în instruirea liberă a adulților, și în 2—3 ani putem să zicem, că nu ne pasă nici de votul indirect, de sistemul decimal al votării, pentru că nu vom mai avea analfabeți. Se cere însă, ca fiecare să fie pătruns de importanța lucrului, de o parte, iar de altă parte de datorința morală de a se pune în serviciul cauzei cu toată nădejdea. Făcând astfel, toți și din toată inima, facem un lucru foarte frumos și salutar, pentru că nu numai față de poporul nostru ne împlinim una din datorințele cele mai elementare, ci tot odată facem un serviciu mare din cale afară și patriei comune și culturii, și astfel vor trebui să ne fie recunoscători chiar și contrarii, cari în răstăciile lor ne consideră de dușmani ai patriei și ai națiunii maghiare, ceea ce nu am fost, nu suntem și nu vom fi!

Clasificarea „moderaților”. Ziarul „*Ungaria*” din Cluj spunea într'un număr mai recent, că „moderații” cari acum sunt de două categorii, unii „*pentru popor*”, fără teorii politice, alții pentru lumea politică cu puțin ultraism, ar trebui, în vederea scopului comun, să se unească pentru o acțiune comună și uniformă. Nu știu, dacă apelul va afla răspunsul dorit, la aceia cărora a fost adresat, știu însă, că clasificarea are trebuință de o mică corecțiune. Noi așa știm, că între moderați sunt oameni serioși și sinceri, cari din convingere și din interes public profesază vederi moderate și ideea de împăcare, și cari în privința scopurilor finale nu se deosebesc de loc de cei nemoderați; și apoi sunt de aceia, cari din interese personale ori din sentimente divergente și abătătoare dela cele generale ale națiunii se girează numai de moderați, dar în fond nu se deosebesc întru nimica de unelte puterii de stat, cari tocmăi pentru că stau în serviciul acestei puteri, discreditează numai noțiunea ce și-o arogă. E mare deci deosebirea între aceste două categorii de moderați, și de aceea între ele nu există nici o comunitate și ele, după părerea noastră, nici nu se vor putea uni în scopul unei acțiuni comune și uniforme.

Reforma electorală și naționalitățile. Sub titlul acesta publică ziarul „*Alkotmány*”, organul partidului popular, un prim-articol în numărul de Sâmbătă, în care se face constatarea, că pen-

tru pacea internă a țării ar fi necesar, ca guvernul se caute se rezolveze întâi chestia de naționalitate, aplanând divergențele, ceea ce s'ar putea face ușor, și apoi după ce ar fi delăturată neliniștea și neîncrederea, să vină cu proiectul de lege despre reformele electorale, căci atunci nu ar mai fi trebuință de cautele, de ziduri de apărare, în contra naționalităților. Autorul articolului critică cu multă dreptate intențiunea de a se reduce la minimum posibil numărul alegătorilor de naționalitate nemaghiară, și spune, că lucrul acesta ar mai fi de înțeles, dacă l'or dori kossuthiști, al căror razim îl formează elementul maghiar, dar nu e de înțeles de loc dela partidul constituțional, care se recrutează și din cercurile naționaliste electorale. Se nu spună nime, că naționalitățile nu sunt de încredere „*pentru că eu*”, — zice autorul articolului, — care am avut ocaziune se cunosc raporturile interne ale naționalităților noastre, am experiat, că între împrejurări normale ele sunt tot atât de credincioase patriei maghiare, ca poporul maghiar, și că numai politica greșită naționalistă a guvernului puțin orientate și contrastele și frăcările isvorate din ea poartă vina, că s'a născut falsa aparență, că cei de altă limbă ar sta în serviciul scopurilor contrare patriei...

Un adevăr acesta, pe care l'am accentuat și noi de nenumărate ori.

Cum va fi legea electorală?

Ziarul „*Népszava*”, organul de publicitate al partidului social-democrat dela noi, a ajuns pe o cale oarecare în posesiunea tuturor datelor esențiale, cari au servit ori servesc ministrului de interne ca bază la compunerea proiectului de lege despre reformele electorale, și le-a dat publicității în numerile de Sâmbătă și Duminecă, cu comunicarea, că datele sunt adunate din partea oficiului de statistică, la ordinul ministrului de interne, de unde se poate deduce, că proiectul de lege despre reformele electorale încă nu e gata, și că sancționarea prealabilă încă nu e dată din partea Coroanei.

Un comunicat al guvernului ne spune numai atâta, că ziarul numit a ajuns pe cale nepermișă în posesiunea acestor date. Autenticitatea lor nu e negată, deci trebuie să considerăm datele de exacte. Și cumcă nu e vorba de vre-o mistificare, ori păcăleală, se vede și de acolo, că s'a ordonat imediat cercetare severă în cauză, și la redacțiunea și în tipografia ziarului numit s'a ținut perchiziție domiciliară, fi-rește, fără nici un rezultat, pentru că manuscrisul nu s'a mai aflat, și nici urmele cari ar fi putut duce la isvorul de unde datele au fost primite nu s'au putut descooperi.

În înțelesul celor comunicate de ziarul „*Népszava*”, drept de alegere va avea în viitor fiecare cetățean trecut de 24 de ani, fără considerarea în fapt, că știe ori nu știe ceti și scrie. Deci au drept de alegere și analfabeții. Dar ei nu se vor bucura de dreptul direct de alegere, ci de cel indirect, după ce tot câte zece alegători analfabeți vor alege unul, care să voteze pentru ei. În țara întreagă sunt acum, după datele adunate de oficiul de statistică, 1.270.928 de astfel de cetățeni trecuți de 24 ani, cari nu cunosc scrisul și cetitul, cari însă la acte de alegere nu vor avea decât numai 127.092 voturi.

Ceice știu se scrie și se cetească, votează în mod direct. De acestia sunt în țara întreagă 2.618.501, dintre cari însă, aceia cari nu au altă calificare, decât numai aceea, că știu ceti și scrie, au numai un singur vot. Numărul acestora face 1.534.443. Două voturi au apoi următorii: a) Ceice au absolvat cel puțin patru clase medii. b) Ceice pe lângă aceea, că știu scrie și ceti, plătesc cel puțin 20 coroane dare anuală. c) Ceice aplică în permanență cel puțin un om în casa sa (la industrie ori comerciu) și știe ceti și scrie. d) Ceice a lucrat cel puțin cinci ani la același stăpân și știe ceti și scrie. e) Ceice știe ceti

și scrie și a fost soldat, e trecut de 32 de ani, și are cel puțin trei copii. La oltă se află în țara întreagă 866.267 de indivizi, cari vor avea câte două voturi. Ei dau deci 1.732.534 voturi. *Trei* voturi primesc în urmă: a) cei care au absolvat vre-o școală medie; b) cei care știu ceti și scrie și plătesc la an cel puțin 100 cor. dare anuală. De cei cu trei voturi vor fi în țara întreagă 217.791, cari împreună vor da deci 653.373 voturi. Dintre Români sunt trecuți în conspectele guvernului ca vrednici de a primi câte *trei* voturi 6533. Acestia vor da deci la oltă 19.599 voturi. Iar cu două voturi 43.313, cari la oltă dau 86.626 voturi. În urmă cu câte un vot sunt trecuți 139.809, iar restul Românilor trecuți de 24 de ani se cuprind în numărul analfabeților, cari nu votează direct, ci tot pentru câte zece votează unul.

Datele sunt deci cât se poate de triste și rușinoase pentru noi și pentru școala română, care în măsură atât de mică a știut să-și facă datorința în trecut.

Peste tot, cu voturile triple și duble, avem în țara întreagă 4.047.671 de voturi, dintre cari românești sunt 299.537, cu toate că avem oameni trecuți de 24 ani 684.261. Cam două părți de trei dintre oamenii noștri, cari ar putea să primească dreptul electoral, nu-l primesc deci, din motivul că nu știu ceti și scrie! O greșală a trecutului aceasta, care trebuie cu grabă îndreptată, pe calea indicată în prim-articolul nostru de astăzi.

Știrile mai noi, primite dela Budapesta, ne spun, că guvernul a abandonat ideea sistemului decimal, votarea prin reprezentanți, prin urmare, cei care nu știu ceti și scrie, nu primesc drept de alegere. În schimb se va da dreptul electoral acelor, cari au fost trecuți și până acum în listele electorale, chiar dacă nu știu ceti și scrie.

Proiectul de lege despre reforma electorală va fi prezentat dietei în cursul lunii Octomvrie, dar discuția asupra lui se va începe abia în Mai, anul viitor. În proiect e trecut un paragraf, în înțelesul căruia împărțirea nouă a cercurilor electorale o face guvernul, pe calea ordinațiunilor, după sancționarea și publicarea noiei legi electorale.

Cu privire la destăinuirile apărute în ziarul „Népszava”, poliția din Budapesta a stabilit faptul, că datele respective nu au fost tradate din partea nici unui funcționar din ministerul de interne, ci probabil cineva din tipografia în care au fost ele tipărite a pus un exemplar la dispoziția ziarului numit.

Starea bisericii și a preoțimii românești în veacul al XIV-lea și al XV-lea.

Cursurile de istorie bisericească, ținute la Vălenii de munte, dl profesor N. Dobrescu le-a încheiat și le-a întregit cu o frumoasă prelegere despre starea bisericii și cultura preoțimii noastre în veacul al XV-lea.

Iată și rezultatul acestei prelegeri.

Din vremile cele mai îndepărtate, de când au primit creștinismul, străbunii noștri se închinau lui Dumnezeu în niște modeste lăcașuri de bărne, acoperite cu șindilă, având deasupra o cruce și o mică clopotniță boltită. Acestea au fost cele dintâi biserici românești, acesta a fost stilul cel simplu și săracăcios, în care s-au construit și care în unele sate de munte se poate vedea și astăzi.

În cea mai mare parte însă aceste biserici istorice au dispărut. În Țara-Românească cele mai vechi biserici sunt la Argeș: Biserica sf. Nicolae, azi numai ruină și Biserica domnească, de asemenea ruinată, apoi la Câmpulung, Severin și Craiova (Biserica sf. Dumitru).

La început stilul în care se zideau bisericile românești tradează o influență a stilului gotic, cu deosebire la bisericile dela poalele Carpaților. Influența aceasta pare a fi venit prin Sașii din Țara-Bărsii, urmașii cavalerilor teutoni, cari o aduseră din Apusul European.

În același timp la șes, în părțile Dunării, bisericile și mănăstirile s-au construit dela început mai mult în stil bizantin. Nu era însă nici acesta stilul curat bizantin, ci era un stil greco-sârbesc, cuprinzând și note aduse de meșterii sârbi, cari se luau pentru ridicarea bisericilor românești. Acest stil corcit se face evident cu deosebire în mărirea proporțiilor și în lipsa de delicatețe fină a arcurilor.

Mai târziu însă stilul acesta dispăre din norocire, și sub directă influență a Constantinopolului se introduce adevăratul stil bizantin, care pretinde reducerea proporțiilor, îmbunătățirea materialului de zidire și împodobirea cu gust a interioru-

lui și a fațadei. Astfel e zidită d. e. mănăstirea Dealu.

Pela sfârșitul veacului al XV-lea se introduce apoi și în unele părți ale Munteniei felul de zidire uzitat în Moldova. adică stilul lui Ștefan cel Mare. În stilul acesta se zidesc mănăstirile Cozia și Verbița. El stăpânește mai bine de un veac.

În timpul acesta se tot desăvârșește, până când sub Constantin Brancoveanu primește o înfățișare nouă și desăvârșită, devenind cel mai frumos stil al bisericilor românești. Din epoca aceasta ni s-au păstrat până astăzi o samă de biserici și mănăstiri, cși așa cum sunt clădite, cu pridvorul lor sprijinit de stâlpi sculptați, cu forma lor de cruce, cu horele lor largi, cu brăul care le încinge pe dinafară și cu minunatele podoabe ale ferestrelor, sunt cele mai scumpe comori de arhitectură și pictură românească.

În timpurile mai recente însă acest fel de zidire, în loc să fie susținut cu sfințenie, a fost, sau părăsit, sau cu prilejul renovărilor mutilat cu desăvârșire prin felurite inovații și adaosuri făcute de meșteri străini și lipsiți de gust.

Bisericile din Moldova se zidesc la început, în timpul dinainte de Alexandru cel Bun, într'un stil bizantin, amestecat însă cu influențe gotice, aduse mai ales din Polonia.

Astfel sunt construite cele mai vechi biserici moldovenești din Baia, Rădăuți și Suceava, iar mai târziu cele din Roman și Hârlău și altele, cari se ridică până pe vremea lui Ștefan cel Mare.

Ștefan cel Mare introduce în bisericile și mănăstirile ridicate de dânsul un stil nou și propriu al său. El și acesta un fel de stil bizantin, dar adaptat cu trebuințele și împrejurările locale. Bisericile lui Ștefan au și ele forma crucii, la bază, se împart în pronaos, naos și altar, pridvorul dela intrare însă le lipsește, având în schimb o intrare și de partea de câtră miazăzi. Turnurile adeseori nu au formă de cupolă, ci de pătrat, iar clopotnița deasemenea nu se face deasupra bisericii, ci la o parte, formând un turn separat. Interiorul ca și exteriorul este de o armonie, care impune și ocurește sufletul prin frumoasa ornamentație dela uși și ferestre, făcută în stil gotic.

Din cele 44 de biserici înălțate de Ștefan cel Mare amintim aici: Biserica sf. George din Baia, ridicată după lupta cu Mateu Corvinul, Biserica din Războieni, după lupta dela Podul-Înalț, Biserica sf. Dumitru din Suceava, Biserica Preceții din Bacău, Biserica Petru și Pavel din Huși, și în sfârșit Biserica sf. Ioan din Peatra-Neamțului, care înfățișează prototipul bisericilor zidite în stilul lui Ștefan.

Este de remarcă, că Ștefan totodată și înzestra bisericile sale ca averi frumoase, dispunând să se ridice pe lângă fiecare biserică câte o școală, astfel, că aceste biserici au fost tot atâtea focare de cultură românească.

În cât privește starea culturală a preoțimii în timpurile acestea, putem spune, că era destul de înapoată. Preoții noștri nici astăzi nu sunt mari cărturari, deci cu atât mai puțin puteau să fie înainte cu cinci veacuri. Toată învățătura lor se reducea la scris, cetit și cântare bisericească. Erau însă și analfabeți, cari învățau slujba de a rostul, dela altul. Cele dintâi școli teologice au fost mănăstirile și curțile episcopoești și la început învățau carte slavonească.

Se pare, că de o cultură mai bogată se împărțea clerul din Moldova și cu deosebire statul călugăresc. Cele mai multe manuscrise slavonești ni s-au păstrat în bisericile din Moldova, și ele ne suprinde prin frumsețea povestirii și prin variația subiectelor. În mănăstirile din Muntenia găsim însă numai manuscrise ale cântărilor rituale și povestiri din viețile sfinților, căci călugării erau mai puțin luminați.

Un centru de cultură preoțească era, în veacul al XV-lea, mănăstirea Tismana, apoi mănăstirea Bistrița, iar la mănăstirile Putna și Neamțu erau școli speciale pentru călugări, cari învățau să copieze regulat manuscrisele slavone și grecești de det felul. Printre manuscrisele acestora găsim și lucrări din dreptul canonic și chiar unele comentarii esegetice ale sfinței scripturi, o dovadă, că erau oameni cu carte aceia, cari le soriau.

Cât pentru forma esternală, manuscrisele moldovene sunt de toată frumsețea, sunt chiar cele mai frumoase manuscrise ale întregii creștinătăți din răsăritul European. Nu se poate prin urmare tăgădui, că în trecut mănăstirile, pe lângă importanța națională și socială-filantropică, au avut și un rol de căpetenie în înălțarea culturală a preoțimii românești.

Gh. Tulbure.

Dela congresul presei.

Congresul internațional al presei, ținut la Berlin în zilele trecute, a fost pus în cunoștință despre soarta grea pe care o au gazetarii nemaghiari din statul ungar, înfundați în temnițele de stat, și îngreunați cu amende mari în bani. Al dlui I. Procopiu, președintele sindicatului ziariștilor din București și director al ziarului „Independența Română”, care apare în franceză în București, este meritul, că în privința aceasta s-au făcut comunicări congresului internațional al presei. Dl Procopiu, basat pe „Calvarul” publicat de „Tribuna” din Arad, a făcut congresului, în plină ședință, următoarea espunere a faptelor și a stării lucrurilor:

„Domnilor și scumpei confrăți!

Când în anul 1895, la congresul internațional al presei la Bordeaux, eminentul nostru confrate, onorabilul domn W. Singer, a definită țanta biroului central al asociațiilor presei, el spunea cu spirit și cu justetă, că este vorba de a se înființa un fel de Cruce-roșie literară. Asistența morală a acestei asociații este deci câștigată dinainte pentru răniții și încercații mării lupte, pe care ziariștii o dau fără încetare pentru libertate și progres.

Numai în temelia acestui titlu delegațiunea presei românești vă cere prin glasul meu permisiunea de a întreține onorabilul congres asupra unei chestiuni, care de sigur aparține misiunii de care vorbea distinsul nostru președinte.

Intr'un restimp de doi ani abia, după cum reese dintr'o statistică, pe care o pun la dispozițiunea biroului, justiția ungurească a rostit osândă, ridicându-se la 124 de ani, șese luni și 27 de zile și de mai mult ca 80.000 de coroane amenzi. Între persoanele astfel atinse, din nenorocire ziariștii țin un loc foarte mare. Sunt ziariști nemți, croați, sârbi și români.

Statistica asta arată situațiunea particular de dificilă creată în Ungaria, de altcum un stat de libertate a gândirii, ziarelor naționalităților nemaghiare din regatul ungar. Socot, că nu înseamnă a turbura cordialitatea raporturilor, cari trebuie să existe între membrii presei, ci înseamnă a afirma spiritul nostru de solidaritate, de a face urări în favoarea confrăților noștri, pe cari eroiciștii misiunii lor îi espune la asemenea încercări.

Nu propun nici o moțiune, ci în numele delegațiunii românești formulez dorința, ca distincții noștri confrăți dela „Asociațiunea presei maghiare” să useze de autoritatea lor, pentru a face să încete acest regim de excepțiune în Ungaria, și noi vom fi recunoscători, dacă congresul va considera demersul nostru cu bunăvoință.

Menirea ce v-ați dat, dlor, este o menire de pace și de concordie, și întrunindu-vă fiecare în altă țară, sunteți apostolii activi ai acestei opere de solidaritate și de concordie între popoare, lucru despre care vorbea deunăzi cancelarul împărăției germane, dl prinț de Bülow, în discursul său, la congresul interparlamentar, care a avut un răsunet atât de fericit în toată Europa.

Congresul presei va răspunde acestei înalte misiuni dându-și sprijinul moral cauzei ziariștilor, pe cari mi-am luat voia de a-i semnala simpaticei sale atențiuni.

Discuție nu s'a deschis, fiindcă era numai o dorință exprimată din partea dlui I. Procopiu. Cu toate acestea s'a exprimat părerea din mai multe părți, că în congresul presei din anul viitor, care se va ține în Londra, chestia să fie discutată.

Tot dela congresul internațional al presei avem să notăm, că congresul s'a prezentat la cancelarul de stat al Germaniei, principele Bülow, care la alocuțiunea ținută din partea președintelui W. Singer a dat următorul răspuns interesant:

„Legăturile mele cu presa datează de mult. În Frankfurt, la vârsta de zece ani, eram cu toată familia, când am luat în mână cea dintâia gazetă. Cu acel prilej am dat cu mâna în sticla lampei. Atunci m'am fript întâiași dată, atingându-mă de presă. Opt ani după aceea în Atena fiind însărcinat de afaceri am cetit într'un ziar mare, pe care îl văd cu plăcere reprezentat aici: „Prințul Bismarck o fi fiind mare măestru în diplomație, dacă va reuși să îndrepte toate prostiile ce face însărcinatul său de afaceri în Atena” (râsete). De altfel acest însărcinat de afaceri e chiar de pe mutră numărul 5 la tun, adică al cinoilea tunar, care nu are nimic de făcut. Atât de proastă îi părea ziariștilui mutra mea.

Întâiași dată a vorbit atunci presa mai pe larg despre mine!

N'am plăcut corespondentului dela „N. Freie Presse”. Nasus displicuit. Nu știu dacă domnul cu pricina mai trăiește și dacă mă judecă astăzi mei cu îngăduință. (Râsete).

În Paris, când așteptam de mult înzadar înaintare, am întrebat pe corespondentul lui „Times” de nu mi-aș îmbunătăți soarta în presă, ca ziarist? Mi-a răspuns: „Vă iau pe dată cu 30.000 de lei onorari”.

Mi-s'a ridicat curajul, neapărat (râsete). Am băgat de seamă, că nu e om politic, care să nu vorbească de rău pe zăriști, ales când nu sunt de față.

Dar prea puțini sunt aceia, cari n'ar dori să vorbească presa de ei. Și mai puțini sunt, cari să poată suferi, ca presa să nu vorbească de loc de ei. Nimenea nu vrea să fie ca viorea, care înfloarește în ascuns. Să fim și drepti! Ce ar fi Hector și Ahil fără Homer? Sunetele se întipăresc în minți, așa cum le trîmbitează presa. Mare e în vremea noastră puterea presei. Ea poate răspândi șvonuri, trezi închipuiri, implanta păreri, pe cari multă vreme nimic nu le mai poate sgudui. Cei mai puțini își dau seamă, că puterea aceasta e ceva nou în istorie. Astăzi dacă un ziar îi scoate cuiva un ponos, rămâne. Vă dau o pildă. Sunt încredințat, că sunt oameni cari cred, că-mi pregătesc cuvântările cu Büchmann în mână. Datoresc ponosul glumei unui ziarist, ba încă prieten. Și nu mai pot scăpa. Am pus mâna pe Büchmann abia de câțiva ani. Mi-l-a dăruit cineva. Filuesc cu plăcere în carte și mă bucur, când mă văd în ziarele ilustrate cu Büchmann în mână și cu dulăul meu alături...

Voiu zice: Cîntea oamenilor e în mâna dvoastre, păstrați-o cu sfințenie. Și domnilor, tot așa e și nu numai cu cîntea.

Ascultați dela mine, ca bărbați cari cugetați politicește și cari aveți o răspundere față de istorie, o vorbă serioasă. Vorbecă cătră ziariștii din lumea întreagă și vorbele mele se vor auzi pretutindenea. Cred, că ziaristul trebuie să fie patriot; dar patriot nu înseamnă nedrept față de alții. Pe pământ trebuie să trăim cu toții. Ați mărturisit, că așa e, unindu-vă într'o societate internațională. Aveți nevoie de bunăvoință unii de alții și de înțelegere. Gândiți-vă numai, cât de mult puteți face, ca legăturile să fie mai prietenoase, și iarăși cât de mult puteți face pentru a le înveștina și a le preface în dușmănie. Aveți în mâni un instrument cu putere uriașă, în stare de a face și bine mult, dar și mult rău. De s'ar afla acest instrument pururea în mâni experimentate, cari să-l mănuească pentru mântuirea oamenilor și binele popoarelor! (Aplause).

Și acum, domnii mei, vă doresc muncă spornică și vă mulțumesc, că ați venit la noi, domnilor voastre și doamnelor domniilor voastre”.

Din România.

Sinuciderea unui colonel. Vineri la orele două și jumătate s'a sinucis în locuința sa din strada 11 Februarie în București colonelul Aurel Demetrescu, șeful statului maior al corpului II de armată. Înainte de a comite sinistru fapță, a fost la birou, unde a lucrat cu voe, iar pe stradă a schimbat vorbe prietenești cu toți cunoscuții pe cari i-a întâlnit. Sosind acasă, și-a trimis ordonanța cu o telegramă la poștă, apoi a luat carabina încărcată, i-a pus țava în gură, și a tras, așezat fiind la marginea patului din odaia sa de culcare. Glonțul a străpuns cerul gurii, a zdrobit osul capului și a eșit prin frunte, deasupra sprâncenei. Moartea a fost instantanee. La auzul de tinăturei puternice au intrat vecinii în locuința colonelului și l-au aflat întins jos, într'un lac de sânge. S'a chemat imediat un medic din apropiere, care a constatat însă numai intrarea morții. Au venit și reprezentanții autorităților civile și militare, și au luat măsurile necesare pentru transportarea cadavrului. Se crede, că în urma unei boale grave a somis colonelul Demetrescu sinuciderea. Suferea de neurastenie, și numai cu trei zile mai înainte se întorsese dela Viena, unde fusese într'un sanatoriu. A fost înmormântat Duminecă, cu mare pompă militară.

Manevrele cavaleriei. Săptămâna trecută s'au terminat manevrele mari ale cavaleriei române, ținute în Dobrogea. La manevre a participat și A. S. Regală, Principele Ferdinand. În sara încheierii manevrelor s'a dat un banchet mare la cercul militar din Constanța, la care a participat Moștenitorul de tron al României, ministrul de războiu Averescu, și toți comandanții și ofițerii superiori ai celor 10 regimente de roșiori, cari au luat parte la manevre. Toastul prim l-a rostit A. S. Regală, Principele Ferdinand, în sănătatea regelui Carol și a Reginei române, iar generalul Averescu, ministrul român de războiu, a răspuns cu următorul toast:

„Altetă regală! Sunt foarte fericit, că într-o împrejurare atât de deosebită pentru cavaleria noastră, imi este iertat să iau cuvântul în numele ei și să încep prin a mă face ecoul simțimentelor de nemărginită recunoștință a acestei arme către M. S. Regele.

Suntem recunoscători scumpului nostru Saveran pentru interesul ce poartă acestei frumoase arme, căreia a aparținut odată, și dovada cea mai vădită de acest interes este, că a pus pe A. V. Regală în fruntea ei.

Avem dreptul să fim foarte mândri de această distincție, și foloasele ce decurg și vor mai decurge din ea vor fi cu atât mai mari, cu cât încă de mult se stabiliseră legături, de vii interese de o parte, de devotament și respectuoasă iubire de alta, între actualul inspector al cavaleriei și ofiterii armiei.

Alături cu simțământul de mândrie prinde rădăcini tot mai adânci în inimile noastre răvna fără margini de a ne arăta necontentini demni de cinstea, că avem pe A. V. R. în capul nostru și de a corăspunde dorințelor A. V. R.

A fost pentru noi un moment de vie bucurie, când am auzit din gura A. V. R. cuvinte de încurajare și de satisfacțiune.

Fie sigură A. V. R. că spiritul de inițiativă și avântul ce a binevoit a constata A. V. R. se vor desvolta tot mai mult, pentruca arma noastră să corăspundă în ori ce împrejurări speranțelor ce se pun pe ea și pentruca în orice împrejurare să nu cunoască nici greutăți nici piedecă, și mersul să fie întotdeauna, ori ce-ar sta în cale, înainte, tot înainte!

Camarazi! Să ne exprimăm recunoștința pentru că Augustul nostru inspector a binevoit să împartă oboselile manevrelor cu noi, și pentru cuvintele de satisfacțiune ce a binevoit a ne spune, strigând cu toată și din fundul inimei, cu avântul ce caracterizează armata noastră: Trăiască A. S. R. Principele Ferdinand. Ura!...

NOUTĂȚI.

Moștenitoriul nostru de tron la Sinaia. Pe ziua de 4 ori 5 Octomvrie n. era așteptat moștenitorul nostru de tron, Arhiducele Francisc Ferdinand, la Sinaia, ca oaspe al curții române. În zilele din urmă însă visita aceasta a fost contramandată, respective amânată, după cum se spunea, până la reînnoșirea Regelui Carol al României. Acuma însă se dă știrea, cu nu acesta a fost motivul amânării, ci cu totul altul. Soția Moștenitoriului nostru de tron se află adevărat în preajma unui eveniment familial, din care cauză nu poate însoți pe Alțetă Sa, Arhiducele, la Sinaia. Moștenitoriul nostru de tron însuși s'a rugat deci, să i se amâne visita la curtea română până la primăvară. Și s'a amânat.

Visită înaltă la Budapesta. Măne Joi, 1 Octomvrie la oarele 3 d. a. sosește la Budapesta Regele Alfons al Spaniei, însoțit de Regina, pentru a felicita pe Maiestatea Sa, Monarhul nostru, din incidentul jubileului de 60 de ani de domnie. În 3 Octomvrie, la oarele 2 d. a. pleacă apoi îndărăt spre casă.

Adunare populară e convocată pe 4 Octomvrie n. c. la Sebeșul-săseșc. Se va ține în piața mică, la oarele unu și jumătate d. a. cu următoarea ordine de zi: Constituirea adunării. Vorbiri în cauza votului universal. Propuneri. Conclusele adunării. La adunare sunt chemați Românii din cercul electoral al Sebeșului.

Hymen. Domnul Miron Popovici cand. de preot și dsoara Mărioara Felea își serbează cununia Duminecă în 21 Septemvrie (4 Octomvrie) 1908 la 12 oare în biserica gr.-or. din Valea-Brad.

— Veturia Metesiu și Victor Păcurariu, căsătoriți. Bucerdea-Vinoasă, Septemvrie 1908.

Alt proces al „Gazetei”. Redactorul responsabil al „Gazetei Transilvaniei” i s'a înmănat actul de acuzare, lansat de procurorul din Mureș Oșorheiu, pentru producerea din ziare streine a unui alt articol scris de poetul norvegian Björnsterne Björnson, și apărut în numărul 39 din anul curent al „Gazetei”, sub titlul „Un nou articol al lui Björnson”. În contra actului de acuzare se vor înainta excepțiunile admise de lege, asupra cărora va decide senatul de punere sub acuză dela tribunalul regesc din Mureș Oșorheiu!

Altă condamnare. Luni s'a pertrat în fața curții cu jurați din Cluj procesul revistei „Țara Noastră” din Sibiu, dată în judecată pentru un articol de cuprins agitație. Fostul redactor responsabil al revistei, dl Ovidiu Grita, a fost declarat vinovat pentru delictul agitației și condamnat la șase luni temniță de stat. Apărătorul, dl avocat Cassiu Maniu, a anunțat recurs de nulitate.

Carte oprită. Guvernul maghiar a oprit intrarea în Ungaria a cărții „Literatură modernă română”, de profesorii Dragomirescu și Adamescu, tipărită în România, și anume, din motivul, că conține denaturări istorice și e de cuprins agitație față de națiunea maghiară.

Dela „Academia Română”. Academia Română din București și-a reînceput activitatea Vineri. Prima sedință a prezidată de d-nul Gr. G. Tocilescu, care a rostit un discurs de deschidere, aducând tribut de pioase omagii memoriei celor doi academicieni morți în anul acesta: regretatul episcop dela Caransebeș, fericitul Nicolae Popea, fost membru ordinare în secțiunea istorică, și Ștefan Dem. Greceanu, fost membru de onoare al „Academiei Române”. S'a dat apoi citire unei adrese de recunoștință, trimisă de cancelaria episcopiei dela Caransebeș, pentru participarea Academiei la funerariile defunctului arhieru, și unei scrisori a dlui Paul Greceanu, fiul defunctului academician, care în numele funcției mulțamește savantei societăți pentru acelaș motiv.

Bal de curte. Măne, Joi, se dă bal de curte, în palatul regal din Buda, și anume, în onoarea regelui și a reginei din Spania. Sunt invitați la bal toți deputații dietali și membrii din casa magnatilor.

Congresul pentru pedagogia morală s'a deschis Sâmbătă în Londra. S'au prezentat 1100 de reprezentanți din diferitele state din lume. Mai bine reprezentată e Anglia, Germania și Franța, apoi Japonia. După deschiderea congresului, au ținut conferințe despre principiile fundamentale ale pedagogiei morale profesorii: Adler (New York), Förster (Berlin), Boutroux (Paris), și Hojo (Japonia). Acest din urmă a vorbit despre idealul educației la Japonezi, temă care a dat ansă la vii discuții.

Sfințirea școalei din Abrud. În 7/20 Septemvrie s'a făcut în Abrud sfințirea școalei române de fete, ridicată din partea reuniunii femeilor române de acolo. Actul sfințirii l'a săvârșit protopresbiterul tractual, dl Petru Popovici, care în cursul sfințirii a citit o frumoasă pastorală a înaltpreasfințitului Domn Arhiepiscop și Metropolit Ioan Mețianu, ascuțată cu viu interes din partea numărului public, asistent la actul sfințirii școalei. I. P. S. Sa, în calitate de patron al reuniunii femeilor române din Abrud, a adus în pastorală sa laude meritate reuniunii pentru ridicarea acestei școale și mulțamiri pentru ostențele și jertfele avute. Excelența Sa a trimis apoi pe seama fondului reuniunii suma de 100 coroane. Cu ocaziunea sfințirii școalei s'au aranjat și alte serbări în Abrud, despre a căror decurgere sperăm să primim raport mai amănunțit.

Principesa Elena Cuza. Principesa Elena Cuza, văduva primului domnitor al României, își sfârșește bătrânețea la Piatra-Neamț. Retrasă în vila ei albă și cochetă, de sub poalele muntelui Cozia, lângă parcul orașului, bătrâna domniță nu iese niciodată și nu primește pe nimeni. Singura ei distracție sunt lungile lecturi și dama ei de companie nu are altă ocupație decât aceea de a o ține în curent cu noutățile literare și științifice. Voise într-o vreme domnița să părăsească țara și să meargă în străinătate, la Geneva, în Elveția. Hotărârea părea definitivă și în acest scop a vândut prima vilă, pe care și-o construise în Piatra-Neamț. Dragostea de țară a fost însă mai puternică decât își închipuia dânsa, și după câțva timp s'a reîntors în patrie, stabilindu-se tot în liniștitul oraș, pe care-l părăsise într-un moment de desnadejde. E ultima dragoste a acestui suflet nobil și mare, care nu mai trăiește decât cu amintirile trecutului.

Testamentul lui Sarasate. Din Paris se scrie, că marele violinist Sarasate, mort acum de curând, și-a lăsat averea frumoasă de trei milioane franci, prin testament, celor două surori ale sale și conservatoriului din Paris și Madrid. Surorile vor primi câte un milion și un sfert de franc fiecare, iar conservatoriul din Paris și Madrid câte 100,000 de franci fiecare. Restul e împărțit ca legate, în sume mai mici.

Din cauza părinților. Intr-o comună din comitatul Vas, un flăcău și-a împușcat amanta, apoi s'a împușcat pe sine, din cauza, că părinții fetei nu se învoiau, ca tinerii să se iee în căsătorie. Fata a rămas moartă pe loc, flăcăul a fost dus la spital, unde se luptă și el cu moartea.

A murit la altar. Intr-o comună rușă din Maramurăș a ametit preotul locului în cursul serviciului divin și a căzut la pământ, dânduși sufletul în curând. A fost lovit de apoplexie. L-a chemat Anton Iuhosovici și era de 64 ani.

Ciocnire de trenuri s'a întâmplat Sâmbătă în Berlin, cu care ocaziune au murit 13 persoane și au fost vulnerate alte opt persoane. Motivul acestei catastrofe încă nu a putut fi constatat.

Slatina în primejdie. Comuna Slatina, în Maramurăș, e întreagă subminată, în urma exploatării minelor de sare de acolo, din care cauză pământul s'a prăbusește, când într'un loc, când intratul, până la adâncimi de câte 15 metri. Intr'una din zilele trecute un om își păștea vacile pe câmp, când deodată vacile i-au dispărut. Le-a înghițit pământul, care s'a surpat sub ele, pe o estindere de opt metri, și la o adâncime de 15 metri. Omul a scăpat de primejdie așa, că a fugit. Și astfel de surpări de pământ s'au întâmplat mai multe.

La fondul „Victor și Eugenia Tordășianu” pentru înzestrarea fetelor sărace au mai dăruit: Vasile Oana, cleric curs. I 20 bani; Avram Botici, cler. curs. III 50 bani; Ascaniu Crișan, cler. curs. III 62 bani; Petru Hancăș, paroh (Glod) 2 cor.; Vasile Popovici, paroh în Oradea-mare, întru vecinica pomenire a prietinelui său, mult regretatul Pavel Cotoș, fost actuar metrop. 3 cor.; Nicolae Pană, inv. pens. (Zărnești) pentru sine, pentru soția sa Maria n. Dan și pentru fiii lor Valeriu, cleric și Nicolae, student 4 cor.; Ioan Fodorean, paroh în Galați (tr. Abrud) pentru sine, soția sa Ana n. Cristea și copiii lor Mircea, Livia și Aurelia, 2 cor.; Nic. Cristea, paroh în Valea-Bulzului 1 cor.; Vasile Dimitriu, sodal pantofar (București) 20 bani și dna Ana Bucur n. Dimitriu, 40 bani.

Unsoare de flicat care în urma mirosului și gustului ei rău era greu de luat, se capătă acum într-o formă foarte gustoasă și ușor mistuitoare, în forma renumitei „Emulsioni a lui Scott” care se capătă în toate farmaciile.

Din public.*)

Mulțamită publică.

Cu ocaziunea petrecerii tinerimii studioase din Săliște ținută în 20 Iulie v. a. c. au binevoit a contribui la „Fond pentru ajutorarea studenților săraci din Săliște” următorii:

Corpul învățătoresc, I. Comșa, Dna D. I. Simian câte 10 cor., P. Comșa, I. St. Banciu, P. Drăghiciu, Dr. N. Comșa, I. Steflea câte 5 cor., V. Dragomirescu, M. Stoica, P. Predoviciu, I. Predoviciu, Fam. Savu, I. Chirca, Oct. Sglimbea câte 4 cor., G. de Radeș, Frații Martin, T. Doboian, I. Alămanu, Barbat, Dr. Petra, D. Banciu, Dr. Dordea, I. Popa, N. Moldovanu, Brote, N. N., C. Herța, Dnele Töök, N. N. fiecare câte 3 cor., Vasile Armean, I. Dădărlat, Virgil Pascu, I. Colbazi, A. Coșciug, T. Petrașcu, N. Soră Băroiu, N. N., I. Barb, Dr. D. Borcea, N. Țintea, N. Tămpănariu, Dr. Varga, D. Cupu, O. Borcea, G. Itu, D. Roșca, D. Banciu, D. Herța, N. Steflea, M. Opreș, Dna Popoviciu, D. Comșa, Lupea Comșa, Chivar, I. Hociotă, N. Țintea, Dna M. Mărginean, Dr. N. Ionescu, N. Petruțiu, N. N. fiecare câte 2 cor., Al. Duvlea, I. Țgură, Dr. Izsepi Victor, Al. Nicolau, Oct. Băiu, Lazar Stoia, I. Dădărlat, I. Bărsan, D. Dădărlat, D. Rusu, N. Boiță, I. Petruțiu, M. Poiana, P. Comșa, M. Simoneti, I. Logojan, Ana Chirca, I. Popa, I. Soră, I. Dădărlat, M. Tarcea, S. Kirdauz, Al. Balint, V. Iosof, Av. Tămpănariu, Al. Alexandrescu, D. Roșca, Al. Popa, N. N., G. Sulavey, N. Popa, V. Stănilă, A. Huba, I. Receu, P. Bratu, N. Stănilă, Tămpănariu, D. Popa, S. Lupaș, A. Rodean, N. Domnar, I. Schitea, I. Iuga, I. Recescu, Autonescu, I. Oprean, I. Popa Savu, D. Hășigan, I. Ivan, Lis Iános, Ambros Károly, Elena din Ardeal, Germănescu, I. Țifra, I. Vancu, I. Comșa, D. Foale, A. Smolenski, Borcea, I. Tămpănariu, P. Mohan, N. Todor, I. Vestemean, V. D. Popoana, Popoviciu, Dădărlat, Dădărlat, Aldea, N. Băilă, S. Păcurar, D. Moga, C. Bucșan, D. Popa, G. Salomie, D. Cărătuș,

*) Pentru cele cuprinse în rubrica această Redacțiunea nu primește răspunderea.

I. Pavel, A. Lörinczy, N. N., N. Cornea, Weber Fr., Otto, Felekdy, Col. Dumitrescu, Herman Bornaz, Csatos, V. Nistor, N. N., N. N. fiecare câte 1 cor., D. Popa 60 bani, N. Bărsan 40 bani, D. Săroiu și N. N. 8 bani.

Primească marinimoșii contribuenți și pe această cale expresia celei mai călduroase mulțamite.

În numele comitetului

Ioan Petruțiu
secretar.

Poșta ultimă.

Act de volnicie.

Primiș știrea telefonică, cumcă conferința preoțască din tractul Mercurei, convocată și întrunită în comuna Păuca, a fost disolvată cu forța, la ordinul prim-pretorului din Ocna Sibiului. Așteptăm amănunte despre acest nou act de volnicie, săvârșit din partea unui funcționar, ori hiperzelos în patriotismul său, ori necunoscător de autonomia și organizarea noastră bisericească.

„Albina”

instituit de credit și de economii în Sibiu.

A XII-a tragere la sorți publică

a scrisurilor fonciare de 5% ale Institutului de credit și de economii „Albina” a urmat în 28 Septemvrie 1908 în prezența domnului notar public regesc Gavril Zăgoni și a doi membri din direcțiune și doi membri ai comitetului de supraveghiere al institutului. S'au tras, în valoare totală de cor. 125,000 următorii numeri:

à K. 500: Nr. 8, 23, 28, 37, 150, 174, 183, 210, 260, 278, 294, 304, 310, 353, 415, 426, 446, 453.
à K. 1000: Nr. 12, 69, 101, 114, 117, 152, 167, 207, 217, 255, 271, 272, 306, 308, 331, 373, 396, 420, 431, 460, 467, 478, 499, 509, 526, 536.
à K. 2000: Nr. 59, 55, 85, 141, 210, 220, 230, 282, 309, 338, 346, 367, 432, 435, 491, 512, 529, 566, 571, 639, 683, 708, 724, 760, 772, 803, 965, 974, 982, 984, 1001, 1038, 1056, 1122, 1201, 1205, 1229, 1263, 1310, 1313, 1372, 1427, 1435, 1475, 1525.

Cu începere dela 1 Aprilie 1909 aceste scrisuri fone. se răscumpără la cassa institutului în Sibiu, la Filiala sa în Brașov, la Wechselstuden-Act'en-Gesellschaft „Mercur”, și la Wiener Filiale der Zivnostenská banka pro Cechy a Moravu în Viena, la Ungarische Escompte- und Wechsel-Bank și la Pester ungarische Commercial-Bank în Budapesta, precum și la Filiale der k. k. priv. oesterr. Credit-Anstalt für Handel und Gewerbe în Triest, în întreaga valoare nominală împreună cu interesele curente, însă se pot răscumpără și mai înainte oricând prin excomptare, sau se pot schimba cu alte scrisuri fonciare după cursul zilei.

Cu 1 Aprilie 1909 înceată interesele lor mai departe și cupoanele de interese scadente mai târziu, dacă la prezentarea scrisurilor fonciare lipsesc, se subtrag din suma acestora.

Din scrisurile fonciare eșite la sorți la tragerile de mai înainte nu s'au prezentat încă pentru răscumpărare următoarele:

à 1000 Coroane Nr. 86 (din 1906), 293, 397, 401 (din 1905), 427, 438.
à 2000 Coroane Nr. 382, 585 (din 1905), 672 (din 1906), 1322, 1349 (din 1906), 1408.

Sibiu, în 28 Septemvrie 1908.

Direcțiunea.

Fete și băieți

se desvoaltă repede și bine și își pierd toate casurile de slăbiciune, dacă le procurați nutreământul de lipsă în forma

Emulsiunea lui SCOTT

cel mai bun dintre toate mijloacele de întărire, care în decurs de 32 ani a fost cald recomandată atât de medici cât și de moașe.

Emulsiunea lui SCOTT

e dulce ca crema și mai ușor de mistuit ca laptele. 3 (270) 1—5

Prețul sticlei originale cor. 2-50. Se găsește în toate farmaciile.

Nr. 474/1908 prot.

[282] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului al III-lea de paroh în parohia de cl. I. din **Rășinari**, venit vacant prin abdicare, amăsurat ordinului Venerabilului Consistoriu arhidiecezan dto 8 Iulie a. c. Nr. 6901 Bis. și a concludului comitetului parohial din 3 August a. c. Nr. 29 prin aceasta se publică concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasonate în coala B pentru întregirea venitelor parohiale dela stat.

La acest post pot concura acei candidați, cari au calificațiunea prescrisă în §-ul 17 alineatul prim din regulamentul pentru parohii.

Concurenții au să-și aștearnă în termenul deschis rugărilor lor provăzute cu documentele prescrise (Atestat de botez, atestatul din urmă dela școalele medii, absolutul teologic, atestatul de calificațiune preoțesc și eventualele atestate de serviciu) la subsemnatul oficiu protopresbiteral și se vor prezenta și în parohie pentru a-și arăta aptitudinea în cântare, predicare și eventual celebrare.

Sibiiu, în 4 August 1908.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român al Sibiiului:

Dr. Ioan Stroia
protopresb.

Concurs.

Pentru postul de **Cântăreț** la biserica română gr.-or. din **Codlea**, cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: Venitele cantoriale stabilite și calculate anual în suma de 400 ooroane.

Refectantul are a așterne subscrisului:

1. Atestat de botez, că este român gr.-or. și de moralitate.

2. Atestat despre studiile pregătitoare.

3. Atestat de calificațiune în cântări și tipicul bisericei române gr.-or. între cântări și podobiile.

4. Atestat medical că este sănătos și are voce bună.

În decursul celor 30 de zile, are a se prezenta într-o Duminică sau sărbătoare spre a-și arăta dexteritatea în cântări și tipicul bisericesc. În anul prim de serviciu este provizor, drept de penziune nu are. Serviciul să începe cu 1 Ianuarie 1909. Alegerea se va face la 12 Octombrie a. c.

Codlea-Feketehalom (comitatul Brașov), în 1 Septembrie 1908.

Oficiul parohial gr.-or.

Iosif Comanescu
par. și prez. com. par.

(274) 3—3

Concurs repetiț.

Pentru întregirea postului învățătoresc din comuna **Cerghidul-mare** se publică concurs nou — pe baza ord. consistorial din 28 August a. c. Nr. 10,032 Școl. — cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Salariul împreună cu acest post este de 600 cor., și anume 550 cor. din repartitie iară 50 cor. din venitul cantoral, cuartir și grădină, eventual bani pentru cuartir.

Cel ales are să ocupe deodată cu postul învățătoresc și postul cantoral.

La caz, când comuna nu ar putea întregi salariul la minimul legal — conform art. de lege XXVII din 1907 — din mijloacele bisericești — îndată după ocuparea postului se va înainta rugare pentru ajutorul de stat.

Cuincenalele se compută numai dela instituirea definitivă la această școală.

Refectanții la acest post au a se prezenta în vreo Duminică ori sărbătoare în comună spre a-și arăta dexteritatea în cântări și tipic, și a-și așterne rugărilor instruite conform legii în vigoare la subsemnatul oficiu protopresbiteral în termenul sus indicat.

Învățătorul este îndatorat a ține prelegere cu școlarii de repetiție, a instrui elevii în cântările bisericești și a cânta cu ei răspunsurile la liturghie și a ocupa elevii cu grădinaritul.

Murăș-Oșorheiu, 4/17 Septembrie 1908.

Oficiul protopresbiteral gr.-or.

Stefan Bussu
protopr.

(275) 3—3

Redactor responsabil **Teodor V. Păcișan**,

Nr. 973/908.

[277] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de învățător la școala confesională din **Herseni**, protopresbiteratul Făgărașului, se scrie concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 600 cor. salar, cuartir liber și lemne de foc.

Alesul are să propună religia, să țină școala de repetiție și să cânte în Dumineci și sărbători cu tinerimea școlară cântările liturgice.

Doritorii de a ocupa acest post să-și aștearnă cererile subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Făgăraș, în 5 Septembrie 1908.

Oficiul protopresbiteral al Făgărașului în conțelegere cu comitetul parohial.

Nicolau Borzea
protopr.

De vânzare.

În Sibiiu, Wachsmangasse Nr. 10 se află o casă cu 2 odăi, 1 bucătărie și 1 atelier de lucru, cu instalațiune electrică. Deslușiri tot acolo.

(281) 1—3

Să caută la un colonel din România

o bună

pentru copii și menaj, care știe limba germană. A se adresa la administrație.

(279) 2—3

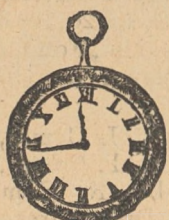
Un practicant harnic,

care șia ales cariera notarială află la mine aplicare cu prima Octombrie 1908 st. n. prelângă condițiuni favorabile. Cei ce voesc a ști condițiunile mai de aproape să se adreseze mie în scris.

Rechita, la 24 Septembrie 1908.

Daniil Petrașcu
notar cercual.

(280) 2—2

Vă rog convingeți-Vă!
Imposibil mai ieftin!

Un orologiu de buzunar, remontoir de nichel, punctuos (fără cilindru) cu sistem Roskopf-Patent, bogat gravat, cu lanț elegant și bine argintat, cu prețu bagatel de numai

[272] 4—10

cor. 3:50, 3 bucăți cor. 9:50.

Garantie 3 ani, trimite prin ramburs sau contratrimiterii banilor prin mandat, firma

Michael Horowitz

Casă de export „Cracovia”, Ditleg. Nr. 57/50.

Cataloge bogat ilustrate gratis și franco.

APĂ MINERALĂ PHOENIX

DIN BUZIĂȘ

Arată un rezultat frapant la suferințe de rărunchi și beșică.

Plăcută, puțin acrie, bogată în acid carbonic, lipsită de fier.

Ca apă de masă extraordinar de recreatoare.

Vindecă, improspetează. Recomandată de medici.

Folosită la cură a dovedit efecte excelente la morburii de rărunchi și beșică, la catar cronic de rărunchi, peatră, precum și la catarale ale secrețiunei. — Prospecte trimite la cerere administrația

Direcțiunei băilor lui CARL ALBRECHT în Buziasfürdő.

(286) 88—100

Cea mai renumită bere

din

fabrica de bere alui **Anton Dreher A. G.**

în **Köbánya (Steinbruch)**

se recomandă cu inzistență **P. T. Public.**

Se poate procura în cele mai bune prăvălii.

Depositul principal se află la

M. Samuel Rubinstein,

[76] 89—

Sibiiu — Nagyszeben.

Săpun de lapte de lili**Steckenpferd.**

Cel mai bun săpun pentru piele.

[69] 29—40

Au apărut:

Compoziții românești de Tib. Brediceanu.

Doine și cântece.

(Voce și piano.)

CAIETUL I.

Foaie verde, foi de nuc.
Cântă puiul cucului.
Bădișor depărțitor.
Spune mândr' adevărat.
Vai, bădiță, dragi ne-avem.
Cine m'aude cântând.
Bade, zău, o fi păcat.
Bagă, Doamne, luna 'n nor.

CAIETUL II.

Știi tu, bade, ce mi-ai spus.
Vino, bade, iar acasă.
Năcăjit ca mine nu-i.
După ochi ca murele.
Floare fui, floare trecui.
Cântec haiducesc.
Trageți voi boii
Cine n'are dor pe vale.

Jocuri românești.

(Piano solo.)

CAIETUL I.

Lugojana.
Măzărica.
Ardeleana (ca în Banat) I.
Pe picior I.
Ardeleana I.
Brău I.
Hora.
Ardeleana (ca în Banat) II.

CAIETUL II.

Ardeleana (ca în Banat) III.
Ardeleana II.
Pe picior II.
Țarina.
Învărtita I.
De doi.
Ardeleana III.
Brău II.

CAIETUL III.

Brău III.
Hategana.
Ardeleana (ca în Banat) IV.
Învărtita II.
Pe picior III.
Ardeleana (Abrudeana) IV.
Ardeleana (ca în Banat) V.
Brău IV.

Prețul unui caiet: cor. 4—
fr. 5—

De vânzare la toate librăriile românești.

Depozit general:

Librăria arhidiecezană Sibiiu (Nagyszeben).

La

Librăria arhidiecezană

se află de vânzare:

Adam I., Constanța pitorească . . . 2—
Brediceanu, Doine și cântece caet I/II 4—
Brediceanu, Jocuri caet I/III . . . 4—
Sandu-Aldea, Pescar de Islanda 1:50
„ „ Sfaturile unui plugar luminat I. —50
Vlahuță, Din trecutul nostru . . . 3:50
Cărțile pentru școalele populare după catalog separat.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.